

BABESIOSE KAN IN TOENEMENDE MATE EEN PROBLEEM WORDEN

Een teken van leven...na een zachte winter en een kletsnatte lente

Een paar weken geleden belde een vleesveehouder in paniek: "Er gaat alweer een koe dood". Enkele dagen eerder waren al twee volwassen koeien uit hetzelfde koppel dood gevonden in de weide. Deze dieren lagen nog half op de sectietafel van de Gezondheidsdienst, dus de volledige uitslag was nog niet bekend. Er werd toen in eerste instantie gedacht aan een vergiftiging, dus de veehouder had het hele koppel alvast naar binnen gehaald. Met gierende banden reed ik erheen terwijl ik in mijn hoofd het lijstje van mogelijke oorzaken van acute rundersterfte afliep.

Tekst: Philippe Nuytten, dierenarts bij adVee Dierenartsen • Beeld: Philippe Nuytten en Gerben Hofman

Bij aankomst gaf de koe nog een klein teken van leven, maar daarmee was ook alles gezegd. Gele slijmvliezen, een lichaamstemperatuur van 34 graden, waterdun bloed, donkerrode urine en een dertigtal mooie dikke teken ter hoogte van de liesstreek. Ik heb jaren in Frankrijk gewerkt als rundveedierenarts en dit soort gevallen zagen we daar elk weideseizoen. Het lange lijstje met mogelijke doodsoorzaken werd in één klap teruggebracht tot één mooie diagnose: Babesiose.

Babesiose veroorzaakt malaria-achtige klachten en kan hemolytische anemie veroorzaken, een ernstige vorm van bloedarmoede die ontstaat door een ernstige afbraak van rode bloedcellen. De ziekte wordt veroorzaakt door de parasieten *Babesia divergens* en *Babesia bovis* bij runderen en *Babesia canis* bij honden. Runderen raken besmet via een teek die de parasiet tijdens een bloedmaaltijd in de bloedbaan brengt. De parasiet dringt de rode bloedcellen binnen en breekt deze af. Besmette dieren krijgen plotseling koorts, worden benauwd, persen op de mest (doordat deze erg dik wordt), krijgen bleke slijmvliezen, die na een paar dagen geel kunnen worden, en roodgekleurde urine. De rode urine ontstaat doordat de afbraakproducten van de kapotte rode bloedcellen in de urine worden uitgescheiden. Dit verklaart ook de oorspronkelijke naam van de ziekte: roodwaterkoorts.

Voor een bloedtransfusie was deze koe al te ver heen, maar de rest van het koppel was nu onze belangrijkste zorg! Drie gevallen in zo'n korte tijd doen vermoeden dat het hele koppel een naïeve immuniteit heeft tegen babesiose, dus nog niet eerder met babesiose in aanraking is geweest en dat de ziekte nog maar recent in dit gebied aanwezig is. Bij afwezigheid van immuniteit leidt een infectie met deze parasiet gemakkelijk tot klinische ziekte. Besmette dieren kunnen tot vijftien dagen na de tekenbeet nog ziek worden. Aangezien het zeer waarschijnlijk was dat er zich nieuwe gevallen zouden voordoen, is in overleg met de veehouder besloten om alle resterende dieren in het koppel preventief te behandelen. Imidocarb is heel effectief tegen deze parasiet en is in staat met een eenmalige toediening alle parasieten te doden. Het biedt bescherming gedurende vier tot zes weken maar laat de ontwikkeling van immuniteit toe als het dier geïnfecteerd wordt.

Verder is het ter preventie van belang om contact met teken zoveel mogelijk te voorkomen. Dit kan door het mijden van bepaalde weidepercelen in de risicomaanden (mei-september) en het extra aandacht schenken aan de aanwezigheid van teken op de dieren. Hoewel er middelen op de markt zijn die tekenbeten verminderen, zijn er voor melkkoeien geen voldoende effectieve, geregistreerde middelen beschikbaar. Tekenen

zijn er het hele jaar, maar ze worden pas actief als de temperatuur boven de zeven graden Celsius komt. Door de relatief mildere winters van de laatste jaren overleven echter meer teken de winter dan vroeger het geval was. Ze hebben een voorkeur voor een weelderige begroeiing van grassen, struikjes, beschutte weilanden, varens en zijn slecht bestand tegen felle zon. En laat deze laatste omstandigheden nu net een teken aan de wand zijn dat we deze roodwaterkoorts in de toekomst misschien wel vaker zullen tegenkomen bij onze koeien. •

Donkere urine is een kenmerk van babesiose. De urine wordt rood doordat afbraakproducten van rode bloedcellen in de urine worden uitgescheiden.